

VICTORIALEDEN

En del av sträckningen för Victorialeden, som är den verkliga inomskärsleden sedan gamla tider, utmärktes av sjöfartsverket, från Vålarfjärden till Örsbaken under 1980-talet. Idag kan vi se Labrador ta sig fram på sina turer längs den på vissa ställen rätt smala leden. Här kommer en skrift om ursprunget till Victorialeden...

* * *

Kapten Anders Petter Andersson var på 1890-talet skeppare på ett segelfartyg, en slup, som ägdes av gamle greve Mörner på Björksund och som fraktade varor till Stockholm och Nyköping. Så småningom köpte Anders Petter ett eget segelfartyg som han förde på turer i skärgården.

Men år 1904 blev han befälhavare på ångaren Victoria. Fartyget var byggt på Lindholmens varv 1866 i järn med en längd av 24 m, bredd 4 m och med ett djupgående på 2,4 m. Maskinen var på 90 hk och hon lastade 50 ton.

En vanlig rutt för Victoria var mellan Nyköping och Sävö och på den sträckningen passerade man många för oss Vålaröbor kända platser.

Så här kunde en dag se ut...för nästan 100 år sedan...

Efter utfärden genom "rännan" från Nyköping går färden ut på Örsbaken en liten bit innan kapten A P Andersson styr Victoria in mot Skeppsgården som enligt sägen ursprungligen varit skeppsvarv och gammalt fiskeläge.

Victoria går sedan mot Rensholmen och lägger till. Därefter styr Victoria in i Ångaviken ned till Ånga där kolförrådet kompletteras med sågspån. Genom grönskan skimtar godset Ånga som förresten i gamla tider lär ha hetat Fågelö.

Färden går sedan förbi stadsfiskal Hultin's Hertigö och ut på Vålarfjärden där Svärdsklöva skimtar fram. På Svärdsklöva bor grosshandlare Andersson. Ett gammalt original som låter egendomen växa igen och som avlider under dunkla omständigheter. Hans lik hittas en dag i villan och "grossen" gick bort lika mystiskt som han kommit.

Vi Vålaröbor vet förstås att Svärdsklova under årtionden utgjort semesterparadis för aseater från Västerås och under 2000 övertagits av Nyköpings kommun.

Nåväl, Victoria passerar Ekudden och går sen in i Rågsundet där det gamla fiskeläget ligger. Fordom fanns det något som kallades Rågsundskrogen, en trolig anhalt för hemvändande fiskare efter lördagsvisiten i Nyköping.

Vi navigerar, genom trånga farleder vidare mot Roparstaden, det gamla skepparbostället under Björksund. Till höger ser vi nu gården på Rågö som efter skärgårdsförhållanden med sina 35 tunnland jord är ganska stor.

På Rågö lär Sörmlandsaposteln Botvid ha blivit mördad på 1100-talet och begravd av Bälingeprästen Björn. På Rågö har även funnits skeppsvarv och vid den närliggande ön Högholmsberget har funnits anordningar för rigging av höga master.

Kapten A P Andersson styr sedan ut på Kråkfjärden in mot det vackra godset Helgö, där fröken Mörner bor, och fortsätter sedan förbi Hornudden ut på Dragsfjärden och ner till Stendörren med sin smala passage.

Sen bär det av över Tvären, den runda vattenspegel som sägs ha formats vid ett meteornedslag, och det dröjer inte länge förrän Sävsundet, som skiljer Sävö och Långön åt, visar sig. Sävsundet kan sägas vara "inkörsporten" till Nyköping och Oxelösunds skärgård.

Ja...så här tedde sig kanske en tur med Victoria i början av 1900-talet.

För en nutida Vålaröbo kan det vara trevligt att gå samma rutt och känna historiens vingslag en vacker sommardag nu på 2000-talet.

Kapten Anders Petter Andersson lär ha fört Victoria i dessa farvatten ända fram till slutet av 1920-talet då fartyget såldes till Norrland och efter det skulle hon ha gått på Bohuskusten som paketfartyg.

* * *

Bilderna och "faktaunderlaget" för min fria text är xplock ur en tidskrift "Sockenmagasinet" producerad av Tystberga hembygdsförening 1987. Ett utomordentligt fint arbete om gamla tider som vi "invandrare" på Vålarö är mycket tacksamma att ha tillgång till.

Vålarö oktober 2000

Leif Persson

Redaktör

Vålarö Samfällighetsförenings hemsida på Internet